
ADVIES

Brussels gewestelijk actieplan ter ondersteuning van eenoudergezinnen

Aanvrager	Staatssecretaris Nawal Ben Hamou
Aanvraag ontvangen op	4 juni 2021
Aanvraag behandeld door	Commissie Diversiteit - Gelijkheid van Kansen - Armoede
Advies aangenomen door de Raad van Bestuur	29 juni 2021
Advies bekrachtigd door de Plenaire zitting op	8 juli 2021

Vooraf

Dit advies heeft betrekking op het ontwerp van Brussels gewestelijk actieplan ter ondersteuning van eenoudergezinnen (hierna het Plan genoemd), dat tot doel heeft acties voor te stellen om tegemoet te komen aan de behoeften van deze huishoudens, in het bijzonder deze, en veruit de meeste, waarvan het gezinshoofd een vrouw is, door de beschikbare gewestelijke hefboomen in werking te stellen en door voor te stellen om innoverende oplossingen te ontwikkelen. Alle Ministers, Staatssecretarissen en gewestelijke overheidsdiensten werden bij de opstelling van het ontwerp van Plan betrokken.

Op 7 mei 2021 heeft Brupartners in het kader van de gedeelde prioriteiten van de Strategie Go4Brussels 2030 een Bijdrage aangenomen betreffende een eerste versie van het ontwerp van Plan, dat enkel bestond uit de voorgestelde actiefiches om de situatie van alleenstaande ouders te verbeteren. In vergelijking met deze eerste versie zijn verschillende nieuwe elementen toegevoegd.

In het eerste inleidende deel worden de belangrijkste bevindingen inzake eenouderschap in het Brussels Gewest uiteengezet, zoals de moeilijkheden waarmee eenoudergezinnen dagelijks op vele gebieden worden geconfronteerd, alsook de gevolgen die de COVID-19-crisis voor hen heeft gehad. Tevens wordt de methodologie uiteengezet, die bij de hele opstelling van het Plan is gevolgd.

Het tweede deel, waarvan een eerste versie in het kader van het verzoek om een Bijdrage aan Brupartners werd voorgelegd, bestaat uit voorstellen voor acties ter verbetering van de situatie van eenoudergezinnen, die overeenkomen met de gewestelijke bevoegdheden. In deze actiefiches zijn diverse wijzigingen aangebracht :

- De volgende actiefiches zijn niet in de nieuwe versie van het ontwerp van Plan opgenomen :
 - o Actiefiche 19 : De oprichting van nieuwe « Huizen van het kind van Actiris » voorstellen in het kader van het Belgische relanceplan dat in het kader van de Europese RRF-voorziening werd opgesteld ;
 - o Actiefiche 21 : Uitbreiding van het aantal speel- en ontspanningsruimten ;
 - o Actiefiche 22 : Monitoring van het aanbod van en de vraag naar kinderopvangplaatsen.
- Aan de nieuwe versie van het ontwerp van Plan zijn twee nieuwe actiefiches toegevoegd, die betrekking hebben op stedenbouwkunde en stadsplanning :
 - o Actiefiche 25 : Een sessie over eenoudergezinnen opnemen in het programma « Ontmoetingen projectleiders » voor de beheerders van Duurzame Wijkcontracten, Stadsvernieuwingscontracten en het Grootstedenbeleid ;
 - o Actiefiche 26 : Aanwezigheid, toegankelijkheid en conformiteit van de openbare toiletten.

Aan de inhoud van de actiefiches werden nog andere elementen toegevoegd om de doelstellingen, de uit te voeren acties, de budgetten, enz. ervan te kunnen verduidelijken.

Een derde deel bevat een reeks aanbevelingen in verband met de gemeenschapsaangelegenheden die in het kader van de werkgroepen ter voorbereiding van de opstelling van het Plan aan de orde zijn gesteld (kinderbijslag, welzijn en gezondheid, kinderopvangplaatsen).

Wat de kinderbijslag betreft, zijn twee aanbevelingen gericht op het :

- Creëren van een informatieportaal inzake kinderbijslag via de Iriscare-website ;
- Evalueren van de budgettaire mogelijkheid om een sociale toeslag voor eenoudergezinnen vanaf één kind te voorzien.

Wat de aangelegenheden welzijn en gezondheid betreft, verwijst het Plan naar het Plan Brussels Take Care (geïntegreerd Welzijns- en gezondheidsplan).

Wat tot slot de kinderopvangplaatsen betreft, wordt in het Plan niet alleen aangedrongen op de problematiek van het gebrek aan plaatsen in de kinderopvangstructuren in Brussel, maar ook op de behoefte aan flexibiliteit wat de regels betreft die moeten worden nageleefd om zich in een zogenaamde traditionele kinderopvangplaats te kunnen inschrijven (wachttijdst, inschrijvingsduur, openingsuren, ...). Deze moeilijkheden zullen worden doorgegeven aan de COCOF zodat er rekening mee kan worden gehouden in het ONE-beheerscontract voor 2021-2025, dat in de creatie van 2.100 kinderopvangplaatsen in Brussel tegen 2025 zou kunnen voorzien, alsook aan de VGC.

Advies

Brupartners juicht andermaal de werkzaamheden toe die zijn verricht in het kader de opstelling van dit ontwerp van Plan, dat een goede samenvatting biedt van de actievoorstellen die hij in zijn initiatiefadvies van 19 november 2020¹ heeft geformuleerd en van de aanbevelingen die zijn gedaan tijdens de thematische werkgroepen die door de leidende Kabinetten zijn georganiseerd. De cijfers en aanbevelingen inzake gemeenschapsaangelegenheden geven een volledig beeld van de situatie van eenoudergezinnen en van de acties die zijn en zullen worden ondernomen om deze te verbeteren.

1. Algemene beschouwingen

1.1 Monitoring en evaluatie

Brupartners sluit zich aan bij het voorstel om een tussentijdse evaluatie uit te voeren op basis van een monitoring vanwege de Kabinetten die het Plan mee besturen, die tot de opstelling van een aanhangsel van het Plan zou kunnen leiden. **Brupartners** verzoekt om over dit aanhangsel te worden geraadpleegd, zodat hij op de voorgestelde wijzigingen zou kunnen reageren en zo nodig zijn eigen aanbevelingen zou kunnen formuleren.

Brupartners herinnert ook aan zijn voorstel om een « referentiegroep » op te richten, bestaande uit technische deskundigen, die tot taak zou hebben om het denkproces te voeden, met name door hun respectievelijke ervaringen uit te wisselen.

1.2 Coördinatie met andere bestuursniveaus

Het welslagen van dit ontwerp van Plan hangt onder meer af van een goede samenwerking tussen de verschillende bestuursniveaus, in het bijzonder de Gemeenschappen. **Brupartners** steunt de wens van de Regering om het plan, en meer in het algemeen de problematiek van de eenoudergezinnen, op de agenda van de interministeriële conferentie over de rechten van de vrouw te plaatsen. Hij herhaalt in dit verband dat de Raad van Europa op 13 februari 1997 een aanbeveling aan de Regeringen van de Lidstaten heeft aangenomen met betrekking tot "de middelen om de gezondheid van eenoudergezinnen te verzekeren en te bevorderen"². De Brusselse sociale partners zullen de hen ter beschikking staande middelen aanwenden om dit initiatief te steunen en om de andere bestuursniveaus ertoe aan te zetten om hieraan in een geest van dialoog en samenwerking deel te nemen. Niettemin vestigt hij de aandacht van de Regering op de noodzaak om in een alternatieve

¹ A-2020-047-BRUPARTNERS

² <https://rm.coe.int/native/09000016804f2c6f>

oplossing te voorzien voor het geval dat de andere bestuursniveaus geen gevolg zouden geven aan dit voorstel of er niet positief op zouden reageren, zodat de ambities die in het ontwerp van Plan zijn vervat, niet in het gedrang zouden komen.

2. Bijzondere beschouwingen

2.1 Beschouwingen betreffende de actiefiches

Brupartners stelt met genoegen vast dat hij regelmatig als « partner » wordt genoemd in de verschillende actiefiches die het ontwerp van Plan vormen, net zoals de Brusselse Raad voor gelijkheid tussen vrouwen en mannen. Gelet op de deskundigheid van de sociale partners op deze gebieden, verzoekt hij om als « partner » te worden beschouwd in het kader van alle acties die onder de bevoegdheden inzake tewerkstelling, opleiding en gelijke kansen vallen. **Brupartners** is ook beschikbaar om actief bij te dragen aan het denkproces inzake acties die onder andere bevoegdheden vallen en in het kader waarvan hij niet als « partner » wordt genoemd.

Brupartners stelt vast dat verschillende acties betrekking hebben op de uitvoering van monitorings, analyses en studies, die hij noodzakelijk acht om een duidelijk en volledig beeld van de situatie van eenoudergezinnen te krijgen. Hij vraagt dat er, zodra de situatie is geanalyseerd, concrete en precieze acties zouden worden voorgesteld en daadwerkelijk ten uitvoer zouden worden gelegd, in hoofdzaak op het gebied van de materies van tewerkstelling en opleiding.

Niet-opname van rechten (non take-up)

Brussels Studies heeft een studie uitgevoerd inzake het niet-gebruik van rechten en bestaans-onzekerheid in het Brussels Gewest, waarbij in het bijzonder de nadruk werd gelegd op de digitalisering van de relaties tussen de bevolking en de Besturen tot wie deze zich richt, als gevolg van een toenemend gebruik van digitale instrumenten, waarbij de COVID-19-crisis dit fenomeen nog heeft versterkt. Dit veronderstelt dat men beschikt over een computer of een smartphone, een abonnement en een stabiele internetverbinding, maar ook over de nodige knowhow om de onlinetools te gebruiken die essentieel zijn voor de relaties tussen de bevolking en de overheidsdiensten, wat niet het geval is voor veel Brusselse huishoudens, waaronder eenoudergezinnen. **Brupartners** is van mening dat er een link met het Plan voor digitale toegankelijkheid (PDT) moet worden gelegd, gezien digitale onzekerheid een verzwarende factor bij het niet-gebruik van rechten is. *De bewustmakingscampagne inzake digitale instrumenten en diensten, het gebruik ervan en van de oplossingen inzake begeleiding of opleiding*, waarin het PDT voorziet, zou bijvoorbeeld ook aandacht aan eenoudergezinnen kunnen besteden.

Actie 6 : Gerichte bewustmakingsacties in de kinderdagverblijven, oppasdiensten en scholen van de gemeente (zowel voor het personeel als voor de ouders)

Brupartners steunt de voorgestelde actie om bewustmakingsacties in de kinderdagverblijven, oppasdiensten en scholen te voeren om de strijd aan te binden met de stereotypen die met het alleenstaande moederschap samenhangen en die het voor hen nog moeilijker maken om het hoofd boven water te houden. Hij benadrukt echter het grote aantal kinderen dat is ingeschreven in kinderdagverblijven en scholen die niet onder de bevoegdheid van de gemeenten vallen. **Brupartners** beveelt dan ook aan om ervoor te zorgen dat deze bewustmakingscampagne ook op hen zou zijn gericht, door zich bijvoorbeeld op de andere betrokken bestuursniveaus af te stemmen. Het zou

immers moeilijk te begrijpen zijn waarom alleenstaande moeders en hun kinderen in Brussel niet dezelfde voordelen zouden genieten en geen toegang tot dezelfde informatie zouden hebben.

Tevens dringt **Brupartners** erop aan dat de informatie niet beperkt zou blijven tot de diensten die door de gemeenten worden aangeboden, maar ook de vele diensten zou omvatten die worden aangeboden door de verenigingen die op deze gebieden actief zijn, zodat een zo volledig mogelijke informatie zou worden verstrekt.

Actie 7 : Een campagne opzetten om het grote publiek te sensibiliseren voor alleenouderschap

Brupartners is verheugd over de toevoeging van een tweede onderdeel aan deze actie, dat erop gericht is eenoudergezinnen te informeren over het bestaande aanbod van diensten waarop zij recht hebben, en dat ertoe bijdraagt om het gebrek aan toegang tot rechten te bestrijden. **Brupartners** stelt voor om in deze actie ook een onderdeel op te nemen om werkgevers bewust te maken van de discriminatie op de arbeidsmarkt, waarvan eenoudergezinnen het slachtoffer kunnen worden. Dit zou in samenwerking met Actiris kunnen worden georganiseerd, bijvoorbeeld door voor de arbeids- en diversiteitsadviseurs van Actiris en voor de adviseurs van Bruxelles Formation opleidingen over ouderschap te organiseren, met een focus op eenoudergezinnen.

Actie 18 : Periodieke aandacht voor vrouwelijke werknemers in een situatie van alleenstaand ouderschap in de jaarlijkse evaluatie van het stelsel van de dienstencheques

Brupartners herhaalt zijn verzoek om ook de sector van de thuisbijstand en thuiszorg in aanmerking te nemen wanneer het om de sector van de dienstencheques gaat, gelet op de gelijkenissen tussen deze sectoren, zowel wat betreft de beroepen, de (sterk vervrouwelijkte) doelgroepen als de geringe vooruitzichten inzake loopbaanontwikkeling. **Brupartners** vraagt dat de sectorale sociale partners bij eventuele aanpassingen van de voorziening zouden worden betrokken.

Actie 26 : Aanwezigheid, toegankelijkheid en conformiteit van de openbare toiletten

De problematiek van de toegang tot openbare toiletten is een echte uitdaging voor alleenstaande ouders. **Brupartners** beveelt aan om kennis te nemen van de initiatieven die in het buitenland op dit gebied zijn genomen, en vraagt dat ook de kwestie van het behoud ervan zou worden bestudeerd.

2.2 Beschouwingen betreffende de gemeenschapsaangelegenheden

Brupartners vraagt zich af welke aanbevelingen zullen worden meegedeeld in het kader van de gemeenschapsaangelegenheden die in de thematische werkgroepen worden behandeld en die in het ontwerp van Plan zijn opgenomen (kinderbijslag, welzijn en gezondheid, kinderdagverblijven, buitenschoolse activiteiten). Hij herhaalt dat hij in zijn initiatiefadvies van 19 november 2020 een aantal voorstellen had geformuleerd die niet aan de deelnemers aan de thematische werkgroepen waren kenbaar gemaakt. In dit initiatiefadvies heeft **Brupartners** ook aanbevelingen geformuleerd met betrekking tot de federale bevoegdheden (verzoening privé-, gezins- en beroepsleven ; waarborging en toegankelijkheid van rechten ; justitie). Hij vraagt om te worden betrokken bij de werkzaamheden om deze aanbevelingen vast te stellen, die nog moeten worden uitgevoerd.

2.3 Beschouwingen betreffende acties die niet in de nieuwe versie van het ontwerp van Plan zijn opgenomen

Brupartners stelt vast dat drie actiefiches die in de eerste versie van het ontwerp van Plan waren voorgesteld, niet zijn opgenomen in de nieuwe versie die hem is voorgelegd, waarvan er twee betrekking hebben op de kwestie van de kinderopvang. Met betrekking tot de actie waarin wordt voorgesteld om *nieuwe « Huizen van het kind van Actiris » op te richten in het kader van het Belgische relanceplan dat in het kader van de Europese RRF-voorziening werd opgesteld*, neemt **Brupartners** er akte van dat hierover nog enige onzekerheid bestaat, gezien de onderhandelingen op Europees niveau nog gaande zijn, en dat de Brusselse Regering nog steeds bereid is om deze actie uit te voeren. Hij stelt voor, zoals tijdens de vergadering werd voorgesteld, om dit in de inleiding van het ontwerp van Plan te vermelden.

Daarnaast stelt **Brupartners** voor om na te gaan in hoeverre het relevant is om de doelstellingen van de vroegere actiefiche 21 *« Uitbreiding van het aantal speel- en ontspanningsruimten »* te hernemen en om deze te integreren in de nieuwe actie 25 *« Een sessie over eenoudergezinnen opnemen in het programma « Ontmoetingen projectleiders » voor de beheerders van Duurzame Wijkcontracten, Stadsvernieuwingscontracten en het Grootstedenbeleid »*.

Tot slot verwijst **Brupartners** naar zijn Bijdrage van 7 mei 2021 voor wat de thema's betreft die in het ontwerp van Plan niet aan bod komen (werkende armen, beroepsmobiliteit, ...), of van Plannen die aan bepaalde bekommernissen van eenoudergezinnen tegemoetkomen (Brussels plan ter bestrijding van geweld tegen vrouwen, Strategie Scholing en Werk, ...).

*
* *